

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V sredo 1. septembra (ranojesna) 1852.

List 70.

Devetnajste bukve Homerove Iliade.

(Dalje.)

75 Reče; jak veselé blešeč okovani Ahajci
Velikodušniga se Pelida, da serd je potažil.
Dvigne v sedežu pak vojaštva se knez Agamemnon,
Téle besede rekoč, ne stopši v okrožje, izusti:
»Hrabri Danajci, prijatli mi scer, služabniki Ara!
Mirni posluh stoječimu gré; ni lepo nikakor
Segati komu v govor; to tudi izurjene zmoti.
Hrupa enaciga kdo bi čuti, govoriti mogel?
Nar glasnejši se s tim govoric omamiti dade.
Tebi Pelid razodenem se, vi drugi Ahajci
Pridno pazivši o tem premislite važne besede.
Mnokrat očitali so Danajci mi mojo pregreho,
Britko me karali tud, pa jaz nedolžen o njej sim;
Krivi so Cen, in osode zavid, in tamna Erinja;
Ti so mi tistiga dné, ko dar sim uzel ti česenja,
Tak omamili um, krivici da serce udal sim.
Kdo ubrani se tim? To Ate — slepivka vse dela,
Pervorojena Cenova hči; ta vsaciga zmoti.
Rahlih stopin se ziblje naprej, se tal ne dotika,
Plava o temenu glav čoveškiga roda na zemlji,
Vabi krivdo ljudi, ter mnogiga va-njo zaplete.
Zvila celó je Cena nekad, ki smertnih i večnih
Nar mogočniši je; in Hero, čeravno le ženska,
Ga je kovarno potem prekanula istiga dneva,
Ko je Herakleja moč Alkména iméla roditi
V taboru krasnih ograj, v ponosnimu mestu tebanskim.
Tako je Cen Olimpu takrat bahaje naznanil:
Čujte bogovi me zdaj, zapomnite boginje krasne,
Serce me žene, da vam oznamim veselo novico —
Dans pripelje na svit Ilitéja, vižavka porodov,
Slavne namembe možá, ki vsim ukazavati ima,
Kar iz moje kervi je krog bivajočiga ljudstva.
Hero ponosna na to mu reče kovarniga serca:
Prazna bo ta; beseda nikad ne spolni se tvoja,
Ako se ne zarotiš, Kronión, z oestro prisego,
Zapovedávalo res da bode vsakimu možu
Krog bivajočih ljudi, po tvojimu mozgu rojenim,
Dete, ki maternimu telesu se danas izvije.
Boginja tako, — in Cen, ne svest si prekanjene zajнке,
Rot izreče strašan, ki zló pokori ga prihodnič.
Kajti Hero iz viš Olimpa nagloma splava
V Argon ahajski grad, kjer Stenela Perzejeviča
Znade žlahno ženó. Pod sercam miliga sina
Ravno nosila je ta v začetku sedmiga mesca.
Hero na svit, negodniga še, primora; zabrani
Pak Alkmeni porod krotivši porodne bolesti.
Urno potem se verne v Olimp in Cenu naznani:
Strele metavni oče bogov, priznaj mi besedo!
Ravno rodil se je mož, ki jak Argajce bo vladal,
Stenelu sin je, Perzeja vnuk, Evristej z imenam,
On je tvoje kervi, ter Argonu slavni velitelj.
Hero nehá — Kronida bolest neznana prešine,
Zmoto on zgrabi tihp ob kitah černo blešečih,
In zaroti se serda vnet s prisego veliko,
Zmota v Olimp da nikada več in k zvezdnim oboku
Nikada priti ne smé, da več bogov ne zaslepi.
Reče, in rok sukajočih iz viš Olimpa jo treši,
Ona topi se topí, ter pade na dela čoveške.

Zdihne pa Cen še mnokrat o njej, ker miliga sina
Vidi nevredno potem Evristeju delati tlako.

245 Tako ne morem i jaz, kar Hektor kopapresenčen
Ljuto Ahajce mori ob kermah ladij visocih,
Zmote pozabiti več, ki britko mi um je zadela.
Ker pa pregrešil sim, ker Cen mi je pamet otamnul,
Čem spokoriti se tud in dati obilno ti blaga.
Kviško tedaj, oroži se v boj, podbodi še druge,
Jaz ti pripravim o tem darove, katere Odisej
Včeraj opomnul je, pozdravši te v šotoru tvómu.
Toliko mudi se le, če ravno te mika do bitve,
Da mi tovarši iz bark darila prinesejo simo,
Ino ti sam preceniti znaš, kaj krasniga dam ti.«
(Dalje sledi.)

Kmetovavci močíte senožeti! *)

Kmetovavci! ne pušajmo senožet ali travni-
nikov, kakoršni so sami po sebi, če nam je mar
za veliko večí dobiček! Ne bodimo slepi, da bi
tega ne spoznali, da rodovitne senožeti so ime-
nitna podlaga, na katero se večidel opira premoženje
kmetovo v naših deželah, ker po pomnožitvi živin-
ske klaje se pomnoži in zboljša naša živinoreja;
po živini, za katero zmiraj lahko gotov denár sku-
pimo, si množimo gnoj, in z obilnišim gnojem mno-
žimo vse svoje pridelke.

Da bi se pač našim kmetovavcam oči odperle,
da bi saj spoznali, kar jim gotov dobiček, go-
tov denár ponuja!

Senožeti pa pripraviti na boljši stan in na njih
vstvariti velike pridelke, je eden nar prvih pripo-
močkov, da jih močimo, da vode po njih nape-
ljujemo.

To reč hočemo pretresti v 3 vprašanjih. Pervo
vprašanje: ali je vsaka zemlja za močenje
pripravna? Drugo vprašanje: kdaj naj se-
nožeti močimo, in s kakšno vodo? Tretje
vprašanje: Kakošni dobiček zamoremo iz
redovnega močenja pričakovati?

Pervo vprašanje: „Jeli vsaka zemlja za
močenje pripravna?“ — Odgovor: Večidel
vsaka zemlja je za močenje pripravna; vunder je
pri močirnih senožetih svetovati, da se jim po-
prej močirnost odpravi. Skozi veliko let sim se v
Paltenski dolini s svojimi lastnimi očmi prepričeval,
da tudi na močirnih senožetih je močenje tako do-
bro storilo, da se je skoraj polovico več sená pri-
delalo; le to je pri močirnih senožetih treba, da je
vode dovelj in primerne gorkote, ker nape-
ljana voda stanjša stoječo močirno tako, da rodo-
vitnost napeljene vode krotí malopridno močirno. —
Dalej je gotovo, da je za suho zemljo, posebno s

*) Po priporočilu zvedeniga kmetovavca iz Breisgau-a, na-
tistjenim v 41. časniku Štaj. kmet. družbe. Vred.

pešeno podbrazdino, močenje veliko bolji, kakor za ilovnato in merzlo zemljo.

Lega zemlje, ali da je ravna ali da visi, ne dela pri močenju veliko razločka, ker nas umetnost močenja uči, da zamoremo vodo povsod enakomerno razpeljati. Lega zemlje pa nam veléva, da se morajo senožeti na več viž močiti in da po enim kopitu povsod ne gré. Nar prostejši močenje je navadno, da se voda po ravnim zemljišu spusti in da se po zatvornicah zadržuje in v grabne po senožeti napelje. Ker gré pa senožet navzdol, tam je naravnih in umetnih navzdolnih žlebov (natürliche oder künstliche Hang- oder Grabenbau) potreba; tudi se morajo zavolj travnikove lege včasih posebni kanali umetno napraviti, ki se delajo po potrebi ali iz zemlje, ali iz majhnih lesenih žlebov.

Drugo vprašanje: Kdaj naj se senožeti močijo in s kakošno vodo?

Natura sama moči senožeti z rôso, dežjem in snegam. Ali vsiga tega je včasih premalo, včasih preveč, ali ne o pravim času. Temu mora umen kmetovavec sam pomagati, da senožeti moči.

Samo po sebi se lahko razume, da ni treba senožet močiti, kadar po deževji voda čez nje stoji; tudi ne bo noben kmetovavec tako nespameten, da bi vodo napeljeval na travnik, kadar je tako mraz, da zmerzuje.

Če je bolj gorko in bolj vroče, tolikanj bolje stori močenje; posebno dobro po večletnih skušnjah je senožeti spomladi s snežnico močiti, ker je snežnica spomladi še zmiraj gorkejši kakor je zemlja takrat, in tedaj pripomore zemljo zgreti in ponočno zmerzlino odvracati.

Ni tedaj ravno na uri ležeče, kdaj in kako dolgo naj se senožeti močijo, ampak posebno na tem, da jih tako močimo, da nam voda to stori, kar od nje pričakujemo, da namreč prvič razstopi vse tiste reči, ki so v zemlji, in jih pripravne stori, da jih zamorejo travne koreninice poserkati; drugič, da gnoji senožet s tistim blatam, ki je včasih vodi primešano, in tretjič, da gorkota vode sgreje senožeti in jih varje zmerzline, kadar se pripravljajo zeleneti. Senó, kakor vsi zemeljni pridelki, obstoji skoraj na pol iz kislica in vodenca, tedaj iz ravno tistih pervin ali obstojnih delov, iz katerih voda obstoji. Iz tega samiga tedaj zamore že vsak človek lahko zapopasti, da je voda nar imenitniši in nar potrebniši živež vsaki travi in vsim rastlinam.

Če bi kmetovavci le to edino resnico porajtali, kakor zasluži porajtana biti, bi se gotovo vsi vzdignili, navadni nemarnosti, ki jim tolika dobička vsako leto vkrade, slovó dati, in povsod bi vidili na senožeti vode napeljevati, kar koli bi jim moč bilo.

(Dalje sledi.)

Gospodarske skušnje.

(Močirne senožeti, na katerih kislo seno raste, zboljšati) priporoča neki Belgišk kmetovavec pred vsim: naj se grabni vrežejo, po katerih preobilna močirnost odteka, senožet pa naj se pred zimo dobro prevleče in s cestnim blatam in apnam, skupej zmešanim, potrese. Ako to ni mogoče, in postane senožet že pred vsimi Sveti rudečo-rumenkaste barve in če se sploh le malo merve in otave nakosi na nji — svetje imenovani mož — senožet v njivo predelati in prvo leto jo s krompirjem, bôbam, ovsam ali pa z ogeršico obdelati.

(Od noviga podkovanja), ki ga, kakor so „Novice“ že omenile, Anglež Miles priporoča, smo zdaj zvedili, da v tem obstoji, da vsi žebli (2 do 5, po velikosti kopita in različnosti konjevig dela) se pribijejo le na vunanjo stran, razun eniga, ki se pribije na notranjo stran. To podkovanje, katero je Anglež Turner prvi priporočal, je Miles skozi 14 let na svojih konjih poskušal in bukve na svetlo dal, ki so po 7. angleški izdaji tudi v nemško prestavljene pod naslovom: „Der Huf des Pferdes und dessen fehlerfreie Erhaltung von Wiliam Miles Esq. Aus dem englischen von Guitard. Mit 12 Tafeln. 1852. Preis 2 fl. 15 kr. S tem podkovanjem se doseže, da se elastično kopito razširjati zamore, kadar konj na nogo stopi. — To bi bilo zares velike hvale vredno — če le en sam žebelj na notranji strani podkev terdno derži? Na Angleškem je to podkovanje že zelo navadno, tudi pri konjkih Hanoveranskih je že vpeljeno.

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

16. pismo.

Dragi prijatelj!

Od tod sim šel na Celjski grič Rima, kjer je blizu mestniga ozidja na iztočno-južni strani mesta mati vsih cerkvá — omnium Urbis & Orbis ecclesiarum mater & caput — namreč cerkev sv. Ivana Lateranskiga, papeževa stolna cerkev. Že Konstantin, prvi kersanski cesar, jo je bil v letu 324 na tistem mestu sozidal, kjer je prej poslopje nekiga Plaucia (Plautius Lateranus) stalo, o katerim Tacit piše, de je bil glav var tistih, ki so se bili zoper cesarja Nerona zarotili. — V letu 1308 je bila vsa pogorela, pa papeži, desiravno so v Avinionu stanovali, so jo bili v podobi greškiga križa spet sozidali, in malo po malim krasno okinčili. Inocenci X. pa, ki je vidil, de je po starosti že zelo poškodovana, jo je v letu 1650 predelati ukazal, in Klemen XII. ji je v letu 1734 sprednje lice napravil, kakor je zdaj viditi. Cerkev peterih predalov je silno velika in tako lepa, de Ti je moje peró ni popisati v stanu. Vse je polno mozajkastih, malanih, in iz marmorja iztesanih podob in mnogoverstne druge krasôte. Silno lepa je posebno Korsinova kapela. — Ene peterih vrat na sprednjim koncu cerkve so tudi zazidane, in jih le o svetim letu odzidajo in odprejo. Cerkvi je prizidano krasno poslopje z muzejem lepiga dela nekdanjih podobarjev. — Na severni strani pred cerkvijo je nekoliko v stran drugo poslopjice, kjer so svete stopnice (Scala santa). Stopnic je petero po 28 stopinj, pa le srednje so svete, ker je Jezus v Pilatovim poslopji v Jeruzalemu po njih šel. Po teh, ki so iz lepiga beliga marmorja, pa z lesenimi deskami pokrite, se ne smé drugač ko po kolenih iti; po stranskih pa se hodi kakor kdo hoče. — Na silno prostornim tergu stoji na zahodni ali večerni strani cerkve obelisk, ki je nekda v velicim okroglegi (Circus Maximus) stal, in pozneje tam čez tri sežnje globoko zasut ležal, dokler ga ni Sikst V. odkopati in spet postaviti ukazal. Brez podnožja je 145 pedí visok; škoda le, de je v dvéh krajih polomljen.

Potem sim šel spet na Kapitoljski grič. Pot iz mesta na verh je na severno-zahodni strani griča, in zelo napeta in sterma. Pod klancam stojita dva lepa leva, in verh klanca pred prostornim krasnim tergam, ki ga na severni, izhodni in južni strani tri krasne poslopja objemajo, — Kastor in Poluks. Sred terga stoji čudovito lepa podoba cesarja Mark-Aurelia iz pozla-

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V saboto 4. septembra (ranojesna) 1852.

List 21.

Devetnajste bukve Homerove Iliade.

(Dalje.)

246 Odgovori pa rekoč mu jadrenonogi Ahilej:
»Atreič, vojvoda čet, preslavni vladar Agamemnon,
Stvari kar se ti zdi, pristojne darove mi davaj
Ali zaderži mi jih; le hitro na boj se podajmo!
Dalje ne gré muditi se tū s pogovori praznim
Djanje pušaje v nemar; veliko še dela je treba,
Preden Ahileja spet med pervimi vidite v bitvi
Podirajočiga v prah Trojance s piko jeklenko;
Tak imate primér, kak valja sovražnike biti«.

Njemu opomni na to v sovetih izurjen Odisej:

»Bodi še tako močan, bogovam enaki Ahilej,
Tirati tēš proti Ilji v prepír s Trojanci nikar jih,
Kajti boritva ne bo terpela časa le malo,
Kdar enkrat se sprimejo prav razpaljene rajde,
In s pogumam obā navdajo naroda bogovi.
Pusti da prej okrepčajo se s pijačo i hrano
V ladjah urnih možjé; to dá življenje i zmago.
Ní ga junaka da tēš brez jesti in piti bi mogel
Škati vražnike clo cel dan do večerniga mraka.
Če je še tako volján obnašati serčno se bitvi,
Žeja ga stare i glad, po malim uterpnejo udje,
Peša mu moč, in tresejo se kolena hodečim.
Vitezu pak, če vina i hran dovolj je nasiten,
Ako bojuje se tud cel dan z vojšaki sovražnim,
Serce veselo igra, ne peša mu hrabro koleno,
Dokler clo posledni vojak iz bitve ne zgine.
Ljud razpošli tedaj, nej vsak si omisli kosila,
Atreja sin Agamemnon o tem darove prinesi
V skupštino les, da lastnih oči jih zrejo Ahajci,
Ti pa raduješ o njih se verlo v junaškemu sercu.
On priseži scer stoječ pred ljudstvom ahajskim,
Da se dotaknul je ní, da nikdar ni se ji bližal,
Kakor ženi se mož približa v rodu čoveškim;
Ti zadovolji se s tim, in umiri v nedriju serce.
Zadnič obed nej dá dragocen ti v šotoru svômu,
Da se ti skaže vsa čast, ki takimu vitezu grede.
Atreja sin! ti pak znaprej v obziru na druge
Bodi pravedniši scer, ker ní nevredno vladarja,
Z možem umiriti se, ak uzrok žale mu bil je«.

Spet se oglasi nasprot kardela vladar Agamemnon:

»Rad, o Laertovi sin, jaz tvoje besede poslušam,
Ker po pravici si vse razložil i lepo govoril;
Tudi prisežem rad, že sam hrepenim po prisegi,
Ino krivična ne bo pred bogam taka beseda.
Ti počakaj Ahil, če ravno te mika do bitve,
Tudi vi drugi pomudite se, da dojde darilo
Simo iz mojih bark in zvezo skleneva zvesto.
Tebi pa to, Laertovi sin, velivši ukažem:
Berž izvoli si nar žlahnejši mladenče ahajske,
Ino prinesi iz bark darove, katere mu dati
Včera namenvala sva, in deklice sabo pripelji.
V taboru scer ahajskemu nej merjasca omisli
Taltibios, da zakolemo v dar ga Apolu i Cenu«.

Njemu overne na to tekún siloviti Ahilej:

»Atreič, vojvoda čet, preslavni vladar Agamemnon,
Biti bi znala ta skerb spodobniši drugiga časa,
Kadar vojske vihar počitka dovoli nam uro,
Ino togota mi tak divjala v sercu ne bode.
Zdaj pa ležé merličí še tam, katere je Hektor,

Priama sin pobil, ko čast mu zmage je Cen dal.
Jesti vi nudite jih, jaz rajši bi treznim ukazal
Brez prevdarka v prepír podati se verlim Ahajcam,
Gostovanje pa dal zvečer bi napraviti slavno,
Ko mašovana sramot bo naših tenja posledna.
Meni že nič gotovo poprej skoz gerlo ne derkne,
Bodi pijača alj jed; uzela mi smert je prijatla,
V šotoru tam leží, raztergan z ojstrino jekla,
Vratam obernjen obraz, tovarši plakaje v okrogu;
Torej kar ne želí kaj taciga serce si moje,
Ampak uboj — ino kri — ino grozni stok umerjočih.

Odgovori mu na to v sovetih izurjen Odisej:

»Peleič, iskren Ahil, nar višji junak med Ahajci,
Bolji si v bitvi ko jaz, in hrabriši, res ne le malo,
Tode modrosti bi znal mnogterno prevagati jaz te,
Kajti dalje živim, in torej več sim opazil;
Mojmu совету tedaj ukloni serce prijazno.
Kmaló ljudjé nasítijo pač se bojniga hrupa,
Ako železo kosí ko bilkice trudne junake;
Prid negotov je sicer, če vago oberne Kronion,
On ki borivnih osod vladar je v čoveškemu rodu.
Bomo Ahajci mi mar žalovali s trebuham o mertvih?
Vsaciga dne zaporedama jih pogine veliko,
Kdo nadloge bi tak neskončne prenesti zamogel?
Dajmo, bi djál, usmertjeniga zakopati spodobno,
Ter mu žalujmo ti dan, potem utolažimo serca.
Kar pa zadela do zdaj ni strašne pobitve nevihta,
Spomni se hran, se spomni pijač, da bomo še hujši —
Neprenehama v bron okorni zaviti — se bili
Z moží sovražnih trum. Potem pa nihče vojaštva
Ondi ne mudi se dalj, i ne čakaj drugiga klica!
Kajti opomba bi ta v pogubo taistimu stekla,
Ki bi se v brodu mudil; ob enim združeni zvesto
Udrimo v grozni poboj nad konje jahavne Trojance«.

(Dalje sledí.)

Kmetovavci močíte senožeti!

(Dalje in konec.)

Kar vprašanje vtiče: jeli vsaka voda dobra travnike močiti? bi se utegnilo misliti, da vsaka, ako se sploh le od močenja govori. Ker pa kmetovavcu ni zadosti, da bi le vode po senožeti napeljal, ampak le take, ki k rasti dobre trave pripomore, je gotovo važno vprašanje: ktera voda je za to nar bolji?

Vode imamo narveč iz studencov, potokov in rék.

Po mojih skušnjah ima čista in večidel merzla studenčnica le to dobroto, da ž njo močene senožeti varje suše, scer nima nobeniga posebniga prida za zboljšanje trave.

Bolji je voda potokov in rék, ktera pa tudi vsaki čas ni enaka. Kakor smo že rekli, je spomladansko močenje nar koristniši, pa tudi o poznim poletji za otavo ali po košnji otave ni brez prida.

Je pa kmetovavcu mogoče, da zamore vodo iz štirne, studenca, potoka ali reke skoz straniša

(sekret) ali skoz gnojnico v vodnjaku nabirati in odtod na svoje senožeti napeljevati, je srečen mož, kterimu se velik dobiček sam ponuja, če ima le um zato, da srečo vidi, ktera ga iše. Gnojnica! gnojnica! ti prekoristna stvar, da bi te pač kmetovavci po vsih potih lovili in v svoj prid obračali! Kdor gnojnico, vinski cvet za rastljine, pustí brez prida odtekati, je sam sebi priča, da nima cveta (uma) v glavi!

Se vè, da vsak kmetovavec nima studenca ali kakošne druge vode tako v svoji oblasti, da bi jo skoz gnojnico peljati zamogel, — ali dostikrat bi se znalo kaj taciga z umam storiti, pa se, žalibog! ne stori, ker se ljudem v misel ne pride!

Kdaj, kolikrat in kako dolgo pa naj se moči senožet, naj bo ravna ali navzdol?

Predolgo močenje, da bi voda veliko dni ali neprenehoma čez senožet stala, bi ne teknilo ne kislim ne le sladkim travam; kislim zato ne, ker vsaka voda če tudi za gnojenje dobra, se skisa, če dalje stoji, — sladka trava pa se clo pokvari in pa v kisló ali saj kisljato spreoberne, ako se senožet predolgo moči.

Po mojih 23 letnih skušnjah, posebno na Nemškim, je dosti, ako se, tudi o nar hujšim poletinskim času, senožet na dan le 1—2 ur moči; obilna košnja merve in otave bo povernila vse stroške za napravo umetniga močenja.

Kakošen dobiček izvira iz močenih senožet?

Kako neprecenljivo dobro je močenje vsim rastlinam, nam nar očitniši kažejo v Egiptu povodnji, ki jih vsako leto napravi reka Nil, ktere čisto same gnojijo Egipčanam njih polja in senožeti tako, da vsa radovitnost izvira po njih!

Če ravno v naših krajih rodovitniga Nila nimamo, bi pa mogli vendar slepi biti, ako bi ne spoznali veliciga razločka med močeno in nemočeno senožetjo.

Dvé napčnosti pa vidimo na svojih senožetih pogostoma; ena in scer stara razvada je, da en kos senožeti suhe ostane, en kos se moči in kisa, — druga napčna navada pa je ta, da dostikrat nar merzlejši studenčnico vidimo iz gore napeljano po senožeti, ktera — kakor smo že gori rekli — družiga prida nima, kakor da zemljo zmoči in suše obvarje.

Vse naše umetne naprave za močenje zemljiš so po slabim starim kopitu. Naj reče kdo da zabavljam — ali resnica je. Naše umetne naprave za močenje zemljiš niso naprave za mir in spravo med sosedam in sosedam, ampak za prepír in sovražstvo. Zakaj, če je treba, vzame sosed sosedu vodo; če je pa ne potrebuje, jo spusti po zemljišu sosedu, da mu vse potopi. Vsak se ravna pri močenji po svoji termi, ker postave nimamo, ktera zamore vodo v narveči bogastvo za kmetijstvo, v pravi blagoslov Božji povzdigniti.

Ako primerim senožeti na Brajzgavskim stemi, ki jih tukaj vidimo, — kakošen razloček! Tam so močene senožeti ob košnji merve bolj žitnimu polju kakor travniku podobne, — tako lepe so! Redko se vidijo garjeve zeli, zlatice, kozja brada, zvončice itd.; pahovka, glavniknice in druge dobre trave pa rastejo goste kot žito, 4—5 čevljev visoke in košate, da tudi Štajarska kosa se kmalo skerha in močniga kôsca vpeha.

K večimu zamoremo na svojih lepih senožetih gornjiga Štajarja na 1 oralu 25 centov klaje pridelati, — okoli Freiburga, sim se sam prepirčal,

pa pridelajo na močenih senožetih v srednjih letinah na oralu 57 do 68 centov. Kakošen razloček!

Ali ni jasno kot beli dan, kako neizrečeno koristno je umno in redno močenje senožet? Ni boljšiga pripomočka povzdigniti pridelke travnikov, kakor je voda, umno napeljevano po njih.

Tode k umnimu močenju je treba izvesti niga vodnika in učenika, kteri je v tem popolnoma skušen; tak mora pot pokazati, kako se ima to storiti, da je primerno legi senožeti, zemlji itd.

Da se pa to v vsaki deželi zgodi, je pred vsim potreba, da vlada *) pripomore k temu.

Polovanje po Laškim.

Spisal M. Vernè.

17. pismo.

Dragi prijatelj!

Nekoliko naprej na izhodni strani se pride v Flavjevo obpozorje (amfiteater), ki mu Colosseo ali Colosseum pravijo. To je narveči poslopje vsih, kar jih je iz starih časov še ostalo, tode zlo je poškodovano in poderto. Na visokost meri 157 čevljev, na okrog pa 1641. Tu so nekdanji Rimljani zijali in kohotali, kadar se je kak borivec (gladiator) serčno ponašal in jako mahal, in ko so divje zverine kristjane prav nemilo tergale!

Nekoliko vstran od obpozorja proti Palatinskemu griču stoji Konstantinov obok, ki ni še skoraj nič poškodovan.

Ne dalječ od tod sim ogledal potem še drugo cerkev, ki ji „San Pietro in vinculis“ in tudi „Basilica Eudossiana“ pravijo, zato ker jo je cesarica Eudoksia, žena Valentiniana III. v letu 442 sozidala. V ti cerkvi je spominek vojaškiga papeža Julia II. s tisto veličansko Mojzesovo podobo, ki jo je Buonaroti sam stesal, in ki jo umetniki toliko čislajo.

Poslednjič sim ogledal tudi dolino med Kapitoljskim in Palatinskim gričem, kjer je bilo v silno starih časih veliko močirje. Zatoraj je bil že kralj Servi Tuli tu veliko odtočnico (Cloaca Maxima) napravil, ki je od Veliciga terga (Forum Romanum) po ti dolini v Tiberu peljala, de se je dolina osušila. Še jo je viditi, in cloveku se serce razveseli, ko tako za večnost napravljeno prekoristno delo vidi. Tako prostorna pa vender ni, de bi se s senenim vozam lahko po nji vozilo, kakor mende Plini piše, ali pa so nekdanji Rimljani manj sena nakladali, kakor mi dan današnji.

V dolini je bil nekdanj Romuljev tempelj, in ravno na tistim mestu je zdaj majhna cerkvica sv. Teodora. Konec doline proti jugu je lep obok iz marmorja, ki mu Janov obok (Arco di Giano) pravijo; in še nekoliko naprej na desno je blizo Tibere zal okrogel tempeljček, ki ga „Tempio di Vesta“ imenujejo; pa gotovo ni tisti, v kterim so nekdanj Vestalke večni oginj hranovale, ker je silno majhen.

Na levi strani doline pa je ena tistih cerkev, ki jih bazilike kličejo. Ti cerkvi se pravi „Santa Maria in Cosmedin“, in tudi „Bocca della verità“ zavolj nekakiga zlo gerdiga, iz kamna prav na debelo iztesaniga obraza, ki pod klonico stoji, in ki ima oči in usta, de je strah. Kjer je zdaj ta cerkev, je bila nekdanj učilnica, ki se ji je „Schola Cassii“ in pozneje „Schola græca“ djalo, in o kteri, pravijo, de je tudi sveti Avgustin nekaj časa v nji učil.

*) Na Štajarskim, kakor naši bravci že vedó, je že tak izveden inženir, ki vodi umetno močenje, in vis. ministerstvo je dovolilo vsako leto 1000 fl. iz deželne kase za povzdigo senožet. Vred.